

Pārlapojojot vecus protokolus

1939. gada 16. septembrī Rēzeknē notika Latgales Dziesmu svētku dibināšanas komitejas sanāksme, kuru atklāja Rēzeknes pilsētas galva Priedulāns. Piedalījās arī viņa Daugavpils kolēģis A. Švirkstis.

Sprieda par svētku rīkošanas laiku, vietu un programmu. Komponists A. Feils ziņoja par koru diriģentu sanāksmēm, sarunām ar virsdiriģentu T. Reiteru, bet Sabiedrisko lietu ministrijas pārstāvis Samts apstiprināja, ka ministrija atbalstīšot Dziesmu svētkus kā morāli, tā materiāli. Bija runa arī par svētku rīcības komiteju un pienākumu sadali. Rīcības komitejai esot jānodibina kontakts ar pašvaldībām — «kurš mazāks, no tā mazāk prasīs, kurš lielāks, tas dos vairāk.» Uz to Daugavpils pilsētas galva Švirkstis iebilda: «Kas vairāk dos, tas vairāk prasīs». Mazliet pastriņdējās par to, vai vērts savienot dziesmu svētkus ar sporta svētkiem, bet tad arī to atstāja rīcības komitejas ziņā.

Uz apdzeltējušo lapu otras puses fiksēta rīcības komitejas sēde, kas notikusi 1939. gada 13. oktobrī Vienības namā. Klātesošie vienojās, ka svētku rīkojami Daugavpilī: «Liela nozīme naudas līdzekļiem, un šinī ziņā Daugavpilī nevar pārspēt.» Tiek pārrunātas arī budžeta lietas — cik līdzekļu Dziesmu svētku vajadzībām pārskaita pašvaldības, cik ziedojušas bankas un krājiskases iestādes, cik piešķir Sabiedrisko lietu ministrija un Kultūras fonds. Klāt pieliktas dažas kvītis — tām jau 1940. gada marta un maija datumi. Parakstījis pilsētas valdes priekšsēdētājs A. Švirkstis.

Pēc trim dienām ir notikusi rīcības komitejas prezidija sēde. Prezidija priekšsēdētājs — A. Švirkstis. Tiek izveidotas komisijas: programmas, kārtības, satiksmes, preses, medicīniskā, revīzijas, budžeta. Ierakstus (ar zīmuli) acīmredzot ir izdarījis pats Švirkstis.

Redzam viņu tā laika fotogrāfijās kopā ar Dziesmu svētku viesiem no Rīgas. Zinām par viņu ļoti maz.

Dzimis 1897. gada maijā Līvānu pagasta Slosbergu mājās (pie Jersikas). Tā bija tipiska Latgales zemnieku māja ar dūmu istabu un vecu riju. Ģimenē auga četri dēli un četras meitas. Saprotāms, ka visiem nebija palikšanas dzimtajā sētā, tikai vecākajam.

Andrejs Švirkstis mācījies vietējā Cargrades pamatskolā, tad apmeklēja Līvānu pilsētas skolu, kur

mācības — kā jau cara laikos — notikušas krievu valodā. Kādu laiku strādājis uz dzelzceļa, tāpat kā vecākais brālis. Beidzis skolotāju kursu un ieguvis tiesības strādāt par skolotāju pamatskolā. Mācījis bērnu turpat Līvānu apkārtnes skolās, tad ievēlēts pašvaldības orgānos Rēzeknes un Daugavpils apriņķos. Kad iepriekšējais Daugavpils galva Volonts pārcelts uz Rīgu Tautas labklājības ministra amatā, viņa vietā stājies Andrejs Švirkstis. Tas noticis 1938. gada 1. janvārī.

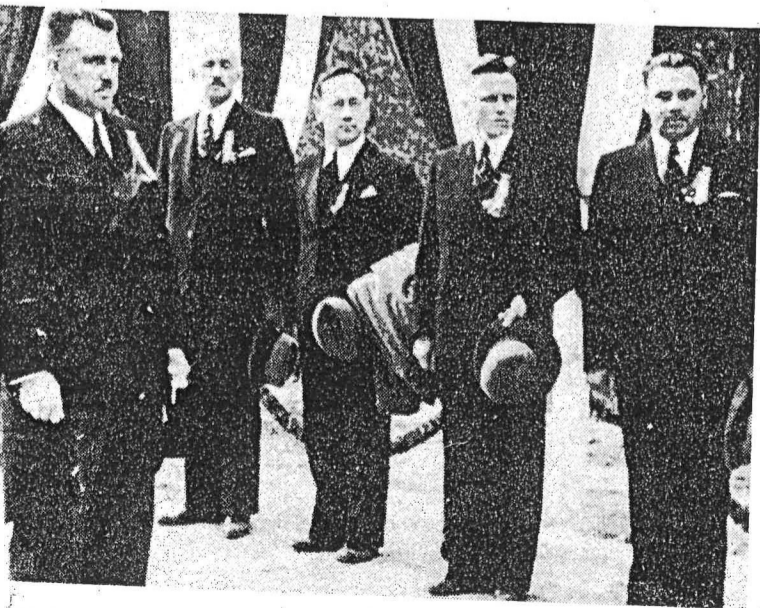
Ļoti skopas ir ziņas par A. Švirks-ta strēlnieka gaitām. Viņš ir bijis latviešu strēlnieks, arī Sarkanās Armijas karotājs, kritis poļu gūstā, bet drīz vien apmaiņas kārtībā izkļuvis no tā.

Laiks no 1940. gada jūnija līdz 1941. gada jūnijam Andrejam Švirks-tam pagājis samērā mierīgi. Viņš strādājis savā lauku mājā Kalkūnos, apsaimniekojis savus desmit hektārus, centies nomaksāt iekrājušos parādus, pārdodams šo to no mantām. Tātad ir bijis kāds, kas aizlicis par viņu labu vārdu, jo daži daugavpilieši tikusi arestēti jau pirms 14. jūnija. Tomēr ciešanu biķeris nav gājis secen. Andrejs Švirkstis paņemts 14. jūnijā agri no rīta.

Turpmākais ceļš visiem represētajiem līdzīgs. Nometne (it kā Vorku-tā), galīgs spēku izsīkums, un, lai mazāk mirušo skaitītos lēģera sarakstos, daudzi, arī Andrejs Švirkstis, vienkārši izgrūsti pa vārtiem ārā. Tas bijis kara laikā — 1942. vai 1943. gadā. Brīnumainā kārtā Švirks-tam izdevies dzīvam aizkļūt līdz stacijai un aizbraukt līdz kādam Gorkijas apgabala kolhozam. Tur viņš strādājis par sargu, plāvis sienu, darinājis grābekļus — vai nu zemnieka dēls no darba baidījās! Taču veselība, protams, bija sagrauta. 1955. gadā Andrejs Švirkstis svešatnē mira. Pie viņa paguva aizbraukt tikai viens no brāļiem — Oskars. Apbedīja, uztaisīja apkārt kapam sētiņu — lai lopi neizbradā... Kaut kur Volgas krastā.

Bet mūsu pilsētā varbūt vēl dzīvo cilvēki, kuri atceras, ka Andrejs Švirkstis sācis savu darbadienu agri no rīta, kājām apstaigājot pilsētu, iegriežoties vienā otrā, kā tagad teiktu, svarīgākajā objektā. Pie viņa mājās bieži apmetušies iebraucēji no laukiem — latgalieši, kuriem bijusi vajadzīga tāda vai citāda palīdzība.

A. GAVARE.

Attēlā: (no kreisās) Daugavpils pilsētas galva A. Švirkstis, izglītības valdes priekšsēdētājs Bērziņš, Latgales Dziesmu svētku virsdiriģents komponists A. Feils, Latgales Dziesmu svētku sekretārs redaktors A. Vanags pie ieejas svētku vietā sagaida valdības pārstāvjus no Rīgas.